విడి పత్రిక ౧ అణా

గోలకొండపత్రిక

ప్రతి సోమ, గురువారములందు ప్రకటింపబడును

సం॥ చందా రూ. ౬ ౧౦౩౨౩ జనవరి 30 వ తేది 1936 గురువారము అర్ధ సం॥ చందా రూ ౩

సంపుటము ౧౦ | తూపుబజారు, హైదరాబాదు - దక్కన్. [illegible] | సంచిక ౨౩

గ్రామ పునర్నిర్మాణము

— చెన్నమనేని నర్సింగరావుగారు, బి. ఏ., బి. ఏజి.

[illegible]

"Poverty amidst Plenty," [illegible]

[illegible]

(His Hallucination between [illegible]) [illegible]

[illegible]

(౧) [illegible]

[illegible]

(Tractor) [illegible]

[illegible]

౧౧ వ పేజి చూడుము

హంతకునికి జన్మాంతరశిక్ష

[illegible]

మురాఘాలో శిక్ష హెచ్చుట

[illegible]

టాంగా ఘటాల్కాల నష్టం

[illegible]

చాంద్ బీబివాడిన దుస్తులు

[illegible]

గ్రాజుయేటుల అలవెన్సు

[illegible]

మిసల్ల విషయములో ఉన్నత న్యాయస్థానపు ఆజ్ఞ

[illegible]

మ. ఘ. వ. నిజఘాం స్టేటు రైల్వే

ప్రకటన

1936 వ సంవత్సరము జను 1 వ తేది నుండి [illegible]

1936 [illegible] 1వ తేది నుండి [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]

28-11-1936

కొగన్ ఎఅమల హేరాయిల్

(Begum-E-Amla Hair Oil)

[illegible]

1-4-0

కార్నిక్ పగ్యు మిక్చర్

కాలుచునపొగచుట్టచే చెఱుకుపైరు నాశముగుట

(విశేషం)

గ్రామ సమాచారములు

మాల్గుజారీ వసూలు అక్రమ వినియోగము

శ్రీ పాండురంగ భక్తసమాజము

రూ2500 లు తిరిగివచ్చును

రూ 13-8-0 లకే

తరుణ్ బాండులు

బొమ్మలమ్మగుట్టపై క్రొత్త శాసనము

[illegible]

ఇట్లు
[illegible]

జాగీరులో పన్నుల మాఫీ

[illegible]

కన్నతండ్రి బిడ్డను నూతిలో వేయుట

ఎంతో కష్టముమీద రైతులు పన్నులుకట్టిరి

[స్వ. వి.]

[illegible]

బిడ్డ హత్య

[illegible]

గణపతి ఉత్సవమునకై ప్రత్యేకానుమతి అవసరమట

(విలేఖరి)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

తెలుగులో ఉపన్యాసము

[illegible]

ఇట్లు
వెంకటరామారావు,
[illegible]

రాజభక్తి తెలుపుటకైనసభ

[illegible]

మొయినుద్దౌలా ఆస్ట్రేలియన్ జట్లకు క్రికెట్టు పోటి

[illegible]

ఆస్ట్రేలియా జట్టు

[illegible]

-ఆంధ్రమహిళా మహాసభ- స్థాయిసంఘ సమావేశము

[illegible]

అత్యద్భుతయోగశక్తి ప్రదర్శనము

[illegible]

[illegible]

గరుడాంజనము (రిజిస్టర్డ్)

[illegible]

వెల సీసా ఒకి 0-7-0

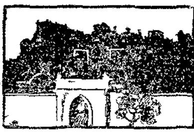
కృష్ణా పింక్ పవర్ (రిజిస్టర్డ్)

తామర, దురద, చీటు, గజ్జి మొదలగు చర్మవ్యాధులను అమోఘముగా పనిచేయును. వెల సీసాకి 0-8-0

[illegible]

సీతారాం ప్రైవేట్ యిన్‌స్టిట్యూట్

6613, [illegible]

గోలకొండపత్రిక

యువనామ సం॥ మాఘ శు॥ ౭

గురువారము

క్రొత్తచక్రవర్తిగారి ప్రమాణము

శ్రీ॥ ఎడ్వర్డు చక్రవర్తి కుమారుడగు ఎడ్వర్డుగారు లో పట్టాభిషిక్తుడై రాజుగా చక్రవర్తి అధికారమును చేపట్టిన సందర్భమునందు, ప్రివికౌన్సిలు సభ్యులు గావించిన ప్రమాణమును నేను ఈయాలోచనమునమిగిలి యుండు ప్రతిరాజును హృదయమునందుంచుకొని అనుసరించవలెను వారు ప్రమాణముచేసిన వచనములివి:

మా తండ్రిగారు ఇరువది యారు సంవత్సరములకు ముందు ఇచ్చట నిలుచుండినప్పుడు, వారొక ప్రకటనమును జేసియుండిరి వారి జీవితాశయము ఒక్కటి మాత్రమే యున్నదని మంటూ పథముగ నెరిగించి యుండిరి రాజ్యాంగపద్ధతిప్రకారము ప్రభుత్వమును సక్రమముగా నడుపుట యే వారి జీవితాశయమనిరి. ఈవిషయములో నేను మాజనకుని యడుగుజాడలలో నడుచుటకు నిశ్చయించి యుండినైతిని విస్తారములో నుండు సకలతరగతులకు చెందిన వారి సౌఖ్యముకొరకును, వారి శ్రేయముకొరకును మాతండ్రిగారు వారి జీవితకాలమంతయు ఎట్లు సేవచేసిరో అట్లే నేనును సంకల్పించుకొని కష్టపడుదును. వారినా శీనులను దయవుగ నిర్వహించుటకై నా సామ్రాజ్యములోని ప్రజల విశ్వాసములే నాకు ఆధారములు. ఈ ఆశయములు నాకు తోడ్పాటును ఆమహానుల పార్లమెంటు శాసనాధ్యక్షులు వారు తదారం. నున్నారు."

శ్రీ॥ జార్జి చక్రవర్తిగారు ఈప్రమాణమును ప్రశంసాపాత్రమగునట్లు నెరవేర్చిరి. వారిపుత్రుడగు ఎడ్వర్డు చక్రవర్తిగారును దీనినే తమ పాలనయందు ప్రధానలక్ష్యముగా నుంచుకొనునట్లు మాటనిచ్చిరి.

ఎన్నెన్నియో నవనాగరికతయందు ముందంజవేయుచున్న పాశ్చాత్య దేశములలో రాజులు మకుటములు గోల్పోయి అజ్ఞాతవాసము జేయుచుండగా, పార్లమెంటు కార్యనిర్వాహక, కార్మిక క్షేమ శాసనములు మున్నగు అనేకనాగరికతలయొక్క లక్షణములందు అగ్రస్థానము వహించియున్న ఇంగ్లాండు దేశములో ఎంతకాలమునుండియో రాజపాలనమును అనుసరించుచున్నదో యెయుండుటకు ముఖ్యకారణము వర్తమానకాలమున ఇంగ్లాండు దేశపురాజులు రాజ్యాంగశాసనమను నొక నియమమునకు బద్ధులై తమ ప్రజల క్షేమాభివృద్ధులకు తమ చేతనైన అన్నివిధముల తోడ్పడుచు సంతృప్తి వహించి యుండుటయే. అట్లుగాక లేనిమాటయే శాసనముగనుండవలెనను నిరంకుశప్రవృత్తిని వదలుటకిష్టములేక, ప్రజలు పరిపాలనమందెయు పరిపాలకునిలేక పరిపాలకవర్గమును వివేచనాపూర్వకమైన ప్రజాభిప్రాయమునకు తలయొగ్గి యేయు, స్పష్టమైనటువంటి శాసనముయొక్క మార్గములో జరుగుచుండవలెనని ఎంతకోరినను నిర్లక్ష్యముచేసిన రాజులందరును ఈనాడు ఊరు పేరులేకయున్నారు. మరి డిక్టేటర్లులేక నియంతల మాటవలె అని అనుగవచ్చును. అడిక్టేటర్లు ప్రజాభిప్రాయ సాహాయ్యము తోనే అంతఅధికారమును పొందినవారే ఏనాడు ప్రజలకు డిక్టేటర్లు నిరంకుశించునో ఆనాడు వారు అపదవికి తిలాంజలి విడువవలసి వచ్చును. అయితే ఒకవిషయము, డిక్టేటర్లు సదా ప్రజాభిప్రాయమును అనుకూలముగా నుంచుకొనుటకు శ్రద్ధవహించుచునే యుందురు. దేశములోనుండు ప్రత్యేక పరిస్థితులు పక్షభేదములచే సమస్యలపరిష్కారము అలస్యము కాకుండుటకు అనుకూలముగా డిక్టేటరువిధానమును లేవదీసిన వేగాని వేరుకాదు.

మరి యీ రాజ్యాంగనియమములేక (ఇంగ్లీషుభాషలో) కాన్స్టిట్యూషను అనునదిలేని శాసనసభాప్రకారముశాసనములన్నియు రాజుయొక్క ఆజ్ఞలని యేనకదా! మరిఅట్టిరాజును ఒకశాసనముచేత్లు ఒంధించగలము అను ప్రశ్న రావచ్చును అయితే యీమాటపరిభాషవరకు మాత్రమే. ఆచరణలో బ్రిటిషు దేశపరిపాలనమంతయు ఆదేశమందలి వివిధభాగములనుండి ప్రజలచే ఎన్నుకొనబడిన ప్రతినిధులతో కూడిన పార్లమెంటు, అనుశాసనసభయొక్క సర్వాధికారమునకు నోచుకొని లొంగి నడచును. అంతేగాదు ప్రజాభిప్రాయము ఒక విషయములో స్పష్టముగా సూచించబడినపుడు పార్లమెంటు అదేపథమునా నెడవవలసియే. ఈయంశము కేవలము హాజరుగాని రాజ్యాంగములోని ఉదాహృతమైయున్నది.

పార్లమెంటు సాధారణముగా అయిదేండ్లకొకసారి క్రొత్తగా ఎన్నుకొనబడవలెను. ఈలోపలనే రాజ్యాంగము అవసరముగా ఆచరణలో ప్రధానమంత్రి సలహామీద క్రొత్తఎన్నికలు జరుగవచ్చును. ఇట్లు క్రొత్తపార్లమెంటు ఏర్పడినపుడు అందు ఎక్కువమంది సభ్యుల విశ్వాసముగలవారు మంత్రులుగా ఏర్పడుదురు. ఈమంత్రులు రాజు పేరరాజ్యపాలన వ్యవహారము సాగించుచుందురు. ఈమంత్రులు పార్లమెంటువిశ్వాసముతో చేయు ప్రతిజ్ఞనుపై నను రాజుసంతకముపెట్టి తీరవలసినదే. రాజు చెప్పదలచినదేదైనయున్నచో దానిని సలహాగా చెప్పవచ్చునుగాని అయితే జరుపునట్లు నిర్బంధము చేయజాలడు ఇప్పటికి లిఖితశాసనములో రాజుకు సర్వాధికారములున్నట్లు చెప్పబడియున్నను దీనిఆఅధికారములన్నిటిని ప్రజలనుండి ఎన్నికొనబడి ప్రజల విశ్వాసముగల మంత్రులే చెలాయింతురు. మంత్రులు తీర్మానించుకొన్నది రాజుగారి సలహాతో అమలుగుచుండును ఈమంత్రులకు లిఖితశాసనములో స్థానము లేదు. కానిఆచరణలో సంప్రదాయ మట్లేర్పడినది. లిఖితశాసనములో రాజుకు సలహానిచ్చుటకు మంత్రి మండలి పేరు ప్రివికౌన్సిలు ఇపుడు ప్రజలచే ఎన్నుకొనబడిన మంత్రులు అందరును ప్రివికౌన్సిలు సభ్యులుగా నెంచబడుచుండుట సంప్రదాయమైనది. ఈ ప్రివికౌన్సిలు అను పేరు రాజు నిరంకుశాధికారము నడచిన కాలములోనే పుట్టినది. ఇట్లు అదియు ప్రజలఅంకుశమునకు లొంగినది. తుదకు రాజుకు భరణముకూడ పార్లమెంటువారు నిర్ణయించెదరేమో కేవల్లు చున్నది. ౧౯౩౬ లో ౪౧౦౦౦౦ పౌనులు.

ఇట్లు రాజు ఒక ప్రజానిర్ణీతమగు రాజ్యాంగమునకు లోబడి యుండవలసి వచ్చినను, అతడు మంచివిజ్ఞానయుతుడు, రాజకార్య ప్రవీణుడు, ప్రజాశ్రేయోభిలాషి యగుచో అతనిసలహాలను మంత్రులు తప్పక గౌరవించెదరు. ప్రజలు అట్టిసలహాలను సంతోషముతో స్వీకరింతురు. శ్రీ. శ్రీ. పంచమ జార్జి చక్రవర్తిగారు యీవిధముగనే తమ ప్రజాప్రశంసకు పాత్రులైరని యిదివరలోనే తెల్పియుంటిమి. రాజు స్వార్థపరుడై తమనిరంకుశాధికారమును నెరపుటకు దృష్టితో మాత్రమే చెప్పిన సలహాలైనచో, ప్రజలు వాటిని ఆమోదించరు. వాటిని పార్లమెంటు ఆమోదించదు. కావు అవి చెల్లవు. ఇది రాజుకు స్పష్టమేకదుక, వారు తమచేతనైనంతవరకు ప్రజల శ్రేయస్సుకే ప్రధానముగా పనిచేయుదురు. కాని నిరంకుశాధికారమును చెలాయించజాలరు. ఇదియే క్రొత్తచక్రవర్తిగారు చేసిన ప్రతిజ్ఞ అర్థము. ప్రజలచేనెన్నుకొనబడు మంత్రులతోనిండిన ప్రివికౌన్సిలు ఎదుట చేయు? కిన్నవతిగాపున అట్టి ప్రజలకు చేయబడినవాగ్దానము. ఈవాగ్దానము సక్రమముగ నడచుటచేతనే శ్రీ. శ్రీ. జార్జిచక్రవర్తి గారు స్వప్రజలనుండియే గాక విదేశీయులనుండియు గొప్ప గౌరవమును పొందినట్లు, అదేవిధముగ నడ్పించు ఏరాజుగాని గౌరవమును వృద్ధిచేసుకొనగలుగునే గాని అధోగతి చెందడనుట నిజము. ప్రజానురాగమను అస్తిభారముపై కట్టబడ్డ రాజ్యాధికారభవనము ఎట్టివిప్లవములకును చెదరదని వ్రాసిన భారతీయ రాజనీతివేత్తలమాట కరంటై క్రొత్త ద్విపదమియ ఈ క్రొత్తచక్రవర్తిగారి ప్రతిజ్ఞలోలేదు.

విదేశవార్తలు

ఫ్రాన్సులో లవల్ గారు రాజీనామానిచ్చిన వారు స్థానమున యింకొకరు ప్రధానమంత్రిగా క్రొత్తమంత్రివర్గమేర్పడెను.

ఈజిప్టువారికిని బ్రిటిషువారికిని సంధి రాయబారములు జరుగనందున — దానికి కారణము తెల్పింపుమని ప్రధానమంత్రిగాగల మంత్రివర్గము రాజీనామానిచ్చినది. తీవ్రమైన జాతీయవాదియగు నాహాస్ పాషా వంద్రివర్గము నేర్పరుచుటకు కోరబడెను. కోరి ఆయన నిరాకరించెను. ఇందుగురించి ఆల్లరులు మాత్రము జరుగకుండ సేనలు సిద్ధముగా నుంచబడినవి ఆచేత సఖ్యమైన కొలను కెయిరులో అడువడె విద్యార్థులు అల్లరులు చేయు తుపాకులతో కాల్చివేయబడిరి.

జపాను దేశములో నున్న మంచూకో రాష్ట్రములో ఒజపానువారికిని మంగోలు ప్రభుత్వమునకును సంఘర్షణగా నున్నది జపాను అవతలిదేశముల మంచూకో సంగతి స్వతంత్రముగా ఒక సేనలుపడి ఆక్రమణలను నింపెను. సరిహద్దు విషయము ముందుజరుగుచున్నది.

అబిసీనియాలో యుద్ధమింక జరుగుచున్నది. అబిసీనియాలో మందుగ నడచుచున్న కనిపించుచున్నవి ఇటలీ సేనలతో ఇటలీ విమానాలు బాంబులు అబిసీనియావారు దాడులు గెలిచినట్లు చెప్పుచున్నారు ఇటలీయులు ప్రతిపోరాటములో ౪౦ వేలమంది ఇటలీ సైన్యము పోయినట్లును ౧౧౦౦౦ మంది అబిసీనియులు చంపబడినట్లును చెప్పుచున్నారు.

గ్రీసులో రాజులభించబడి సింహాసనమెక్కెను క్రొత్తఎన్నికలు జరిగినవి ఏపక్షమునకు ఆధిక్యసంఖ్యాక సభ్యులు శాసనసభకు పంపలేకపోయెను కమకవాలుగె రుపక్షములుకలిసి మంత్రివర్గము నేర్పరచవలసివచ్చును.

ఇంతవరకు లాహోరు సిక్కుల సత్యాగ్రహములో ౦౦౦ మంది అరెస్టుచేయబడిరి.

శ్రీ॥ శ్రీ॥ చక్రవర్తిగారి శవము పూడ్చుట

ఇది మొన్న జనవరి ౨౮వ తేది లండనులో జరిగెను వెయింటు జార్జి సమాధిలో శవము పూడ్చబడెను. దేశీయులు మంత్రములు చదువబడెను. క్రొత్త చక్రవర్తి నెంబిపాత్రలోనుండి మట్టిజేసి శవముపై చల్లిరి. ఈసమయములో అనేకులు జనులు గుంపులుగుంపులుగా చూచిరి. ఇండియాలో బ్రిటిషు భాగములోను సంస్థానములలోను సర్కారు కార్యాలయములేగాక, దుకాణములు, ప్రైవేటు పనిశాలలు, పత్రికలు ఆరోజు బందుచేయబడినవి.

లెనిన్ వినోత్సవములు

గుంటూరు కార్మికసంరక్షణ సంఘము యొక్క ఆధిపత్యమునందు జనవరి ౨౧ నిన్న సాయంకాలం ౬ గంటలకు స్వరాజ్యమైదానమందు, ప్రకాశరావు పంతులుగారి అధ్యక్షతక్రింద లెనిన్ మహాయుని మరణదినోత్సవము జరుపుచున్నారు రోగంగ వ్యజరిగెను

స్వప్నముద్వారా బంగారుగని

దక్షిణదేశములో నేరుపడిన బ్యాంకరు శా రాయణరావు గీదిరదాసుగారు కంగుండి ప్రాంతములో కప్పనువద్దగిరి బంగారుగని త్రవ్వుటకు కంగుండి రాజాగారి నుండిపొత్తు హక్కు పొందిరి. ఈభూమి మైసూరుసంస్థాన సరిహద్దులోనున్నది ౨౦౦౦ యెకరముల విస్తీర్ణము కలిగియున్నది ఇంతకుపూర్వము కోలారు గనులకు కంపెనీయిచ్చుట పనిచేసి లాభముగాన్పించక, విడిచిపెట్టెను ఇప్పుడు బంగారుధర పెరిగినందున. యీప్రయత్నముల ఎక్కువ లాభముండవచ్చును.

తండ్రిని పొడుచుట= త్రోవకడ్డమైనవారిని పొడుచుట

షాక్కుబజారు చౌరస్తాపై నున్న పోలీసు — కొత్వాలి ప్రక్కన కరోడ్గిరిఖామాను నివసించుచు అతనికొక ౨౦ ఏండ్లకొడుకు,ఇన్నిదినము లెట్లో కాని, ౧౯౪-౪-౪ ౧౪రో౹ం ప్రొద్దున ౯ గంటలకు అకస్మాత్తుగా ఆకొడుకు లేచి, ఇంట్లో పడియున్న కత్తినితీసికొని ఒళ్లో ఏమి వేసికొనె నవ్వడదొడగెను ఇదేమిరాయన్నంతలో తండ్రిని కత్తితోకొట్టగా చేతివ్రేళ్ళు తెగినవి ముందుకుసాగి లవంతట తానాడుకొను తన చెల్లెలిని పొడిచెను. ఇదంతయు చూచి షూంము షోరగము వకలిడి పట్టుకొనబోయిన భోయి న భుజముపై దెబ్బవేసెను ఇంకేమున్నది సాటును దాటి గుప్తకోతిలో పట్టుకొని క్రొత్త మార్కెటుబ్బు పరుగిడెను. పోలీసునౌకరులు వెంటనే పరుగిడిరి కాని త్రోవలో తనకడ్డమువచ్చిన ఇద్దరమ్మాయిని పొడిచెను ఇంతలో పదుగురు న్నారు కలిసి పొంగలో పట్టుకొని షాక్కుబజారునాకాకు తెచ్చిరి ఇందరిరక్తము చూచిన ఆగస్త్యినం గిపంకరముగాపోయెను

గాయపడిన భోయివాడు, ఎంటికూన,హుం తగునితండ్రి ఆసుపత్రికి గొంపోవబడిరి [నాట్ జాట్]

మొయినుద్దౌలా ఆట పోటీలు

సికిందరాబాద జింఖానా మైదానములో ౨౫ ఇస్ఫందియారు ౧౧ గంటలకు మొయినుద్దౌలా ఎలెవన్ ఆస్ట్రేలియన్ క్రికెటుజట్టును పోటీమొదలైనది.

మొయినుద్దౌలావారు బ్యాటింగు పట్టిరి ఈ రోజు సాయంత్రము వరకు ౫ గురికెట్లతో ౭౧౩ రన్నులు చేసిరి అందు అమర్నాథులి ౧౪౪ ——సాల్య హాతిగారలు ఆడుచు న్నారు.

ఆంధ్రసేవా డైరి ౧౯౩౭

తయారుచేసినవారు "న్యాషనల్ [illegible] రము, మేలుపాక, వెల్లంపల్లి (విజయ పట్టణంజిల్లా) నాణ్యమైనవి [illegible] వెల ప్రతి [illegible] ౦-౪-౦ ఇతర హాంగీలు ప్రత్యేకము [illegible] క్కు ఆహ్వానము పంపెను

ఇది జేబులో నిముడదగు [illegible] చి [illegible] కొగితములపై ఇంగ్లీషుతేది, తిథి, వార, నక్షత్రములు సెలవు [illegible] తెలుగుసామెతలు ఆలంకారికముగా నున్నవి మొక్కట యోగ్యనాగరికత వోలసులలో వున్నగా గ్రామీణులయొక్క [illegible] వినోదముకు [illegible] బీమా [illegible] తర్వాత [illegible] తెలిసికొన కలసిన [illegible] విషయములును, ప్రభుత్వముచారిచ్చు సెలవులును, హిందువుల పండుగలు ఒక్కొక్క నెలలో ఆయా తేదీలందు వివరములను వ్రాసికొను ఏర్పాటుల తో చాల ఉపయుక్తమైన డైరీ

[illegible]

[illegible]

హైద్రాబాదులో ప్లేగు

ఈక్రిందివాడలలో ప్లేగుయున్నదని ప్రకట నశాఖవారు తెలుపుచున్నారు.—

బేగంబజారు యాఖుతుపురా, కాచిగూడ, ఘాన్సీగూడ, మహల్లా అలావాలీబి, చంచలగూ డెం, జోడ్యాను బావులు, మాదన్న పేట [పాత ఈదుగావద్ద] దరిపెమాతా బేగంబజారు, చెప్పలు బజారు, లంకరుజౌను, విరాసుచౌకు, ఖాజపూర, గల్లికొచబుల్రాకు, అలియాబాదు. ఇసామియా బజారు.

శికింద్రాబాదులో ఊరేగింపు

బ్రహ్మశ్రీ సిద్ధాంతి సిరోభూషణ, దోసపర్తి స్వామిగుప్త సిద్ధాంతిగారు యీపురమునకువచ్చి సుమారు నెలదినములైనది. ౨౭-౧-౩౬ వాడు గుప్తగారు మద్రాసుకేగు సందర్భమున శికింద్రాబాదు వైశ్యబృందమువారిచే కల్లప్ప సత్రమునుండి ౯-౧౫ నిముషములకు ఊరేగిం పుగాయించబడెను. సుమారు ౫౦౦ జనము వైశ్య వైశ్యేతరులు పాల్గొనిరి. ఊరేగింపుసమయము నఫొటోపటము తీయబడెను. ౧౦-౩౦ నిముష ములకు ఊరేగింపు కల్లప్పసత్రమునకు చేరెను.

ఇట్లు
గుండా కృష్ణమూర్తిగుప్త

బజారు ధరలు

దడువైరామనా గారు

(హైద్రాబాదు ఉస్మానుగంజు)
౨౭-౧-౧౯౩౬ సం॥

			పల్లా 1కి రు.అ.పై
లంకి గోధుమలు		,,	౧౨౪-౧౩౪
గోధుమలు జెలాల్యా మొ॥		,,	౧౨-౧౨౪
బియ్యము దొడ్డవి మొ॥		,,	౧౨౪-౧౩౪
,, వానకరాంలు క్రొత్తవి		,,	౧౩౪-౧౪
,, డిటో పాతవి		,,	
,, కిచిసాంబారులు కొత్తవి		,,	
,, రామసాగరాలు కొత్తవి		,,	౧౩-౧౩౪
,, ఓవోడీలు మొదలు		,,	౨౪-౨౭
కందులు	పెద్దవి	,,	౯౪-౧౦౭
కందిపప్పు	పెద్దది	,,	౧౪-౧౫
పచ్చపెసలు		,,	౧౦-౧౦౪
పెసరపప్పు		,,	౧౪-౧౫
వల్లపెసలు		,	౭-౮
మినుములు		,,	౭౧-౭౪
మినప పప్పు		,	
ఉలవలు		,,	౬-౬౧
జొన్నలు		,,	౮౪-౧౦
శెరి సెనగలు		,,	౧౨౪-౧౨౪
సెనగలు	కొత్తవి	,,	౯-౯౧
పుప్పు		,,	౧౨౪-౧౩
తవుడు		,	౨-౩
పత్తిగింజలు		,,	౮-౮౪
ఆవచందలు		,,	౮-౮౪
ఆముదములు		,,	౭౧-౭౪
బటానీలు		,,	౮౧-౮౪
తెల్లనువ్వులు		,	౨౨-౨౪
బెల్లము		,,	౧౨-౧౩౭
ఎఱ్ఱ చక్కెర		,,	౧౫౪-౧౬౪
తెల్ల చక్కెర	శేర్‌౦కి ,,		౧౨౧-౧౨౪
మదరాసు చక్కెర		,,	
వేరుసెనగ	చిన్నవి	,,	౧౩-౧౩౪
పసుపు		,,	౧౩౧-౧౩౪
మిరప కాయలు మొదలు			౧౫-౨౨
చింతపండు క్రొ॥ మొ॥		,	౨౨-౨౩
మెంతులు మంచివి	16 శేర్లకు	,,	౨-౨౪
అల్లం	12 శేర్లకు మొదలు		౧౧-౧౧౪
నెయ్యి	40 శేర్లకు		౪౨-౪౩
నల్లగడ్డి	పల్లా 1కి		౬-౮
మొక్కగడ్డి	,		౫౪-౬
వేరుసెనగనూనె	12 శే॥		౩౪౭-౪

ఢోంగ్రేగారి

బాలామృతము

బలహీనమైన బిడ్డలకు పుష్టియు న్ను బలమున్ను, ఆరోగ్యము ని చ్చును.

అన్ని స్థలములందు దొరకును.

ప్రొప్రయిటరు:—

కె. టి. ఢోంగ్రే అండ్ కో

గిర్‌గాం-బొంబాయి.

కేసరి రత్నత్రయము

లోధ్ర

గర్భాశయరోగ నివారిణి

స్త్రీలకు గలుగు బురుకోాల, బహిష్టి కాకుండుట, అకాలబహిష్టి, మైల జాస్తిగాను, తక్కువగాను పోవుట, ధనుర్వాతము, సంతాన హీనత, రక్తహీనత, మలబద్ధకము, సూతికా వాతము, కీళ్లనొప్పులు, అరికాళ్లు, అరచేతులు మంట మొదలగు స్త్రీ మర్మవ్యాధులను కుదుర్చును.

వెల 12 డో రు 3; 6 డో రు 1-12-0

అమృత

రక్తశుద్ధి ద్రావకము

ఇది రక్తహీనత, మలబద్ధకము, అజీర్ణము, కీళ్లనొప్పులు, సోమరితనము, జీవాణ్ణనాశనము, కుత్తుసంకటములు, నిస్సత్తువ, కడుపులోనిపురుగు మొదలగు వ్యాధులను నివారించి శరీరమునకు కాంతిని ముఖమునకు తేజస్సును యిచ్చును.

వెల 12 డో రు 3; 6 డో రు 1-10-0

అర్క

సర్వజ్వర నివారిణి

వాత, పిత్త, కఫ, విషమ, శీత, సన్నిపాత, ఆగంతుకాది సమస్త జ్వరములను నివర్తించును.

వెల 6 డో 2-8-0; 3 డో 1-8-0
1 డో 0-8-0

కేసరికుటీరం

ఎగ్మూరు :: మద్రాసు

తెలుంగు జిల్లాలకు హోల్ సేల్ ఏజంట్లు:
యం. యస్. సీతారామ జనరల్ స్టోర్సు,
మెయిన్‌రోడ్డు, బెజవాడ.

ది మైసూరు ఇన్షూరెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడు

(ఆదర్శప్రాయమైన సంస్థానములోని ఆదర్శమైన జీవిత భీమా కంపెని)
హెడ్ ఆఫీసు: బెంగళూరునగరము

సర్ మిర్జా యం. ఇస్మాయిలు, కె. టి. (మైసూరుమంత్రి), సర్ కే. పి. పుట్టన్న శెట్టి, కీ॥ శే॥ సర్ హాజీయిస్మాయిలుసేటు, రావుబహదరు యం. శ్యామరావు. రాజసా క్షిత విశారదరావు సాహెబు సి. హయవద నరావు, రాజమంత్ర ప్రవీణ యస్. పి. రా జగోపాలాచారిరావుబహదరు బి. కే. గరుడా చారి యితరగొప్ప హిందూపుత్రులచే ఆశీర్వ దించబడి, ప్రోత్సహించబడినది.

మిస్టర్ హుమాయూను మీర్జా
మొదటి పట్టాదారుడు
బలీయమైన డైరెక్టరుల బోర్డు

బీదవారికి భాగ్యవంతులకు సమానము గా సరిపోవు ఆకర్షణీయమైన జీవిత భీమాప ద్ధతులు ఈకంపెనీయందు గలవు. ఇప్పుడు ఈకంపెని వ్యాపారము హైదరాబాదు సం స్థానమునకూడ నిర్వహించ దలచితిమి. లాభ కరమైన మాచిప్ప ఏజంటుపనికి జీవితభీమా విషయములలో తెలివితేటలుండి చురుకుగా పనిచేయువారు కావలెను.

నిజముగా తరుణమునకై వేచియున్న వారు యిప్పుడు మాతో ఉత్తరప్రత్యుత్తరము జరుపులాభమును నమ్మకముగా పొందవచ్చు ను దరఖాస్తు ఆలోచించుట నుపయోగించు వివరములన్నియు వ్రాయవలయును.

వివరములకు వ్రాయుము:— ది జనరల్ మేనేజరు,
మైసూరు ఇన్షూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడు, శ్రీ నాగేశ్వర బిల్డింగ్సు,
శ్రీ నరసింహారాజ రోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

శిశువుమార్కు గల్గి

సువాసనగల

ఆముదము

(పరిశుద్ధమైనది, గ్యారంటీ)

ఈ ఆముదము స్వచ్ఛవిరంగుయుండి, మంచి వాసన, రుచి కలిగియుండును.

ఇది మధురముగాను, సువాసనగాను యుండును. కనుక అందరును సులభముగా తీసుకొనగలరు.

ఇది పసిపిల్లలకు, సున్నితమైన ప్రకృతిగలవారికి వరప్రసాదము.

(అన్ని చోట్లను దొరుకును)

ది ఇన్ఫెస్టోస్ మాన్యు ఫాక్చరింగ్

కంపెనీ

(హైదరాబాదు—దక్కన్)

చేత తయారు చేయబడినది.

నం. ప్రతాపరెడ్డిగారి పీఠిక } శ్రీ. మాడపాటి హనుమంతరావుగారి జీవితము { రూ. అణాలు మాత్రమే.
వివరయిత కె. హనుమంతరావు } గోలకొండపత్రికాలయములో లభించును

గోలకొండగ్రంథాలయం

ఉపాధ్యాయుడు

పుటలు 83, క్రౌన్ సైజు. గ్రంథకర్త శ్రీయుత మునిమాణిక్యం నరసింహారావుగారు. దొరకుచోటు "త్రివేణి ఆఫీసు, గుంటూరు." వెల చెప్పబడలేదు.

ఆంధ్రములో ప్రాచీనమందుగాని నేడుగాని హాస్యరసగ్రంథాలు అరుదు. నవరసములలో హాస్యరసమొక్కటియైనను మనవారు శృంగారమునకిచ్చినంత ప్రాముఖ్యత దేనికిని య్యలేదు. హాస్యరసములో ఆంధ్రులు పారమందినవారు. హాస్యములో అనేకదర్జాలున్నవి, మన ఆంధ్రకవులు వెటకారహాస్యమును ప్రకటించిరేకాని నాజూకుహాస్యమును కళను వృద్ధిచేయనేలేదు. అధునికములో ఆకాశ పాశ్చాత్య సంసర్గము చేత ప్రారంభమైనది అనేక కథలు, ప్రహసనాలు ఖండపద్యాలు, భావకవితలు ప్రారంభమైనానిలో అందందు హాస్యము వృద్ధిచేయబడుచున్నది. కన్యాశుల్కము, ప్రతాపరుద్రీయము ఒకరిద్దరు చేసినవి ఇంకా ౫౦ ఏండ్లకు కన్యాశుల్కము మరల వ్రాయనైన వ్రాయవలసి వచ్చును లేదా చిత్రశాలలోనైన నుంచవచ్చును. కన్యాశుల్కపదము అధునికాంధ్రులకె కొందరికి ఇష్టము. కాని ఏ ఇంగ్లీషువాడు కాని తన కేమునల్మానుకాని నాటకములలో తన భాషతోపాటుగా తెనుగుఅక్షరములతో తెనుగుబాసనే తెనుగువాక్యములనే అనూహ్యముగ జొప్పి తనజాతీయతకు భంగము కలిగింపలేదు. అచర్చ యిప్పుడెందుకు? ఆరెండు నాటకములలో హాస్యరసము బాగుగానున్నది. అదే విధముగా బారిష్టరు పార్వతీశం అనునది హాస్యరసములో తృతీయపంథాను అవలంబించినది. అనగా అసదృశమైనది.

ఈ తరగతిలో చేరునట్టి యొక యుత్తమ హాస్యరస ప్రధానగ్రంథము "ఉపాధ్యాయుడు." చదువుటకానందము నిచ్చును. కడుపు చెక్కలుపోవు నవ్వు అంతగా నాకు కలిగించలేదుకాని ఆదినుండి అంతమువరకు ఒక్కగుక్కలో చదువుటకుపురికొల్పి గ్రంథకర్తగారు ఆశించిన రీతిలో చిరునవ్వుమాత్రము సంపూర్ణముగా కలిగించినది. వ్యంగ్య హాస్యము (Satire) అనేకస్థలములలో బయటపడుచున్నది. తాలూకా బోర్డు మెంబరు పదవులు మునిమాణిక్యంగారి ముట్టుసట్టుల కోమట్లే సాధించినట్లున్నది. వారిపై ప్రయోగించినహాస్యము చిరస్మరణీయము. తెనుగు తరగతిలో పిల్లల అల్లరులు, శాస్త్రి వాచాలత, పంతులుగారిని ఏడ్పించుట బాగుగా వర్ణింపబడినది. ఇంగ్లీషు విద్యాభ్యాసపద్ధతి వచ్చినతరువాత దేశములో అయినమార్పులలో ఉపాధ్యాయునికి దొరికిన స్థానము అన్నిటికన్న తక్కువదని యీగ్రంథము నిరూపించును.

ఒకటిరెండుతావుల ఇంగ్లీషుజాతీయములగు వాక్యములు పడినవి. అవి శుద్ధాంధ్రులకు బోధకావేమో? 33 వ పుటలో "ఆయన మంచి పుస్తకాలలో ఎప్పుడూవుండాలి" (In his good books) అను ఇంగ్లీషు పదాలభావము. "లంగూడీ" ప్రకరణములోమాత్రము కడుపు చెక్కలయ్యేటట్లు నవ్వవలెనను గ్రంథకర్తగారి కోరిక సిద్ధించుచున్నది. ఈగ్రంథము చదివిన తర్వాత ఇంకా ఇట్టిహాస్యములను కవిగారు వ్రాసిన బాగుండునని అనిపించును. కవిగారు బహుశః మిషనరీస్కూలులో చదువలేదేమో విద్యార్థులు బైబిల్ మాస్టరులను బెట్టుకొనుతిప్పలు తెనుగుపంతులతిప్పలుకన్న తక్కువగావు మరియు ఒడిపంతుళ్లు దెబ్బలుతినినసంగతే వ్రాసినారు కాని ఒడిపంతుళ్లు దెబ్బలుకొట్టు శిక్షాస్మృతి వర్ణింపలేదు. మరియు ఇన్స్పెక్టర్లు వచ్చునపుడు పూర్వము జరుగు తయ్యారీలు, వచ్చినప్పుడు జరుగుతమాషాలు, పంతుళ్లు పరీక్షలలో కక్కుర్తి చేసే విద్యార్థుల కొనిదాలు, ఇట్టివింకను చెప్పవలసినవి కలవు. మునిమాణిక్యంగారు తమ సహజ హాస్యరసమును ఇతర గ్రంథము యొక్క రెండవగ్రంథములో ఇమిడ్చుట అవసరమనియు, ఇప్పుడు ప్రకటించిన గ్రంథము ప్రతివిద్యావంతుడు చదివి ఆనందించదగినదనియు మా అభిప్రాయము.

శ్రీమాన్ పరవస్తు జియ్యరు సూరిగారి జీవితము

గ్రంథకర్త ఎంబార్ భాష్యాచార్యులుగారు. వెల ౪ అణాలు. దొరకుచోటు: ఎంబార్ భాష్యాచార్యులు గారు, బెంగుళూరు.

మనలో జీవితచరిత్రలు తక్కువ అట్టిచో నిట్టి చిట్టిగ్రంథములుకూడ ఆదరణీయములు. గ్రంథకర్తగారు ఇందు జియ్యరుగారి జీవితములోని కొన్నిఘట్టములు సూచనమాత్రగా చూపినారు. మరియు వారివ్రాసిన గ్రంథముల నుండి శైలి నమూనా చూపించినారు. జియ్యరుగారి జీవితము సంపూర్ణముగా వ్రాసియుండిన బాగుండెడిది. వారెక్కడ చదువుకొనిరి. ఎవరివద్ద చదువుకొనిరి. వారుచేసిన కార్యములలో నిగ్గెవ్వి ముఖ్యములు వారిగుణములు మంచిచెడ్డవి-ఉన్నదున్నట్లు నిరూపించు ఘట్టములు-ఇట్టివింకను వ్రాయవలసియుండెను. జియ్యరుగారు కేవలము పొట్టపెంచికొనిన పండితులుగాక, సూగా గ్రేసుగలవారియు, కర్రసాము కత్తిసాము చేసి యనేక పర్యాయములు అల్లరిచేయు విమతస్థులను తన కట్టెసాముచే చెదరగొట్టి అద్వితీయశూరుడనిపించుకొనిరి. చదివినతర్వాత వారు వంద్యులైనారు. ఈగుణమును నిరూపించి యంశములను విపులముగానిచ్చి యింకను నెట్టివుండిన అవియు నిచ్చి పండితులకు సిద్ధవిని విశేషధమును పోసి పాఠకుల కొరకు దగ్గరముగా చూపియుండిన బాగుండెడిది.

జియ్యరుగారు మహాపండితులనియు పీఠక పోటిలో జయముపొంది ప్రతివాద భయంకరులైరియు వ్రాసి ఆనందము కలిగించినారు. కొన్నితావుల అవసరవిషయముల వ్రాసినారు "విద్యాభ్యాసము" యొక్క ధాతురూప సమాసరూపములను బోధించుట లోకపుటన్నిమైనది ఇట్టివి రెండుమూడుతావుల వ్రాసినారు. గ్రంథమును అందరును పఠింపదగెను.

చక్రవర్తి మరణమునకై నిజాంరాష్ట్రములో విషాదము

నిజాంరజతోత్సవమునకై సంతోషములు ఆగుట

హైద్రాబాదు మహానగరమునందలి జనులందరు... హిజ్ హైనెస్ ఆఫ్ అధ్యక్షులుగారికై ఒకసభ చేసి అందు నిజాం ప్రభువుగారి రజతోత్సవమునుగూర్చి సంతోషమును వెలిబుచ్చుచుండిరి కాని జార్జిచక్రవర్తి అస్తమించినందున ఆగిపోయినది.

ఔరంగాబాదు మసీదులమూత

ఔరంగాబాదులో, ప్రభువుగారి ఆజ్ఞానుసారం ... ఇచ్చటి ... దుకాణములన్నియు మూయబడియుండెను.

టెలిగ్రాము ఆఫీసులకు సెలవు

... జార్జిచక్రవర్తి సమాధియందు ... టెలిగ్రాఫు ఆఫీసులకు సెలవులివ్వబడెను.

సికింద్రాబాదు, బొలారం ప్రజలవిషాదసభ

సికింద్రాబాదు "వార్ మెమోరియల్" వద్ద ౨౬-౧-౩౬ శనివారమునాడు జనవరి నెల ... సాయంకాలము అయిదున్నరగంటలకు ఇండియా చక్రవర్తిగా ... అయిదవ జార్జిరాజుగారు గతించినందువలన హైద్రాబాదు, సికింద్రాబాదు, బొలారంవాస్తవ్యులు వారియొక్క అధికసంతాపమును వెల్లడించుటకు ఒకబహిరంగ సభజరిపిరి. చక్రవర్తిగారిమరణమునకై విషాదమును ప్రకటించు తీర్మానము ఇంగ్లీషులోను ఉర్దూలోను మాత్రమేగాక తెలుగుభాషలోగూడ చదివి వినిపించబడెను. అందరు ఆతీర్మానమునెడ గౌరవము చూపిరి.

కృష్ణదేవరాయ ఆంధ్రభాషానిలయము

పైనిలయ గౌరవకార్యదర్శిగా రిట్లువ్రాయుచున్నారు

హిజ్‌మెజెస్టీ పంచమజార్జి చక్రవర్తిగారు దివంగతులయినట్లు వినుటచేత శ్రీకృష్ణదేవరాయల ఆంధ్రభాషానిలయము ౨౨-౧-౩౬ జనవరి ... విషాదసూచకముగ మూసివేయబడినది.

సెంటుజార్జెస్ చర్చిలో ప్రార్థన

౨౮ ఇప్పుడువారు సాయంత్రము ౪ గంటలకు సెంటుజార్జెస్ చర్చిలో జార్జిచక్రవర్తి దివంగతులైనసందర్భమున ప్రార్థనలుజరిగెను. అందు ... ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు ... ౩౫ మంది ... చర్చికి వచ్చియుండిరి ... నిండియుండెను. ... బైబిల్‌లోని కొన్ని భాగములు చదువుచు కొంత ఉపన్యసించిరి. ఆపై ... బైబిల్‌లోని ఒక భాగమును ఇట్టి సందర్భములకై ప్రత్యేకింపబడునది చదివిరి. చక్రవర్తి, రాణి, రాజకుటుంబము ... ప్రార్థనలు జరిగినతర్వాత "గాడ్ సేవ్ దికింగ్" ... రాజభక్తిగీతము పాడబడెను. చర్చిపై భాగమునుండి ... లాడబడెను.

తెలుగులో ఉపన్యాసములు

సికిందరాబాదులో విషాదసభ

౨౫ ఇప్పుడువారు ౫౪ పంటలకు సికిందరాబాదులో, జార్జిచక్రవర్తి నిర్యాణమునకు విషాదసభ జరిగెను. ... వేదికపై ... మహారాజా ... అధ్యక్షులుగారు కూర్చొనియుండిరి. ౧౦ వేలమంది ... వచ్చియుండెను ... ఉపన్యాసముతో సభాకార్యక్రమము ప్రారంభింపబడెను. ఆపైన ... బహద్దరువారు ఇంగ్లీషులో నుపన్యసించుచు, "హైదరాబాదు, సికిందరాబాదు, బొల్లారం ప్రజలు జార్జిఅస్తమయమునకై విషాదమునుపొందుచు, ఎడ్వర్డుచక్రవర్తి, మేరిరాణిగారియెడను నిజాంప్రభువుగారియెడను రాజభక్తినిచూపుచున్నారు చిరకాలము వారు పరిపాలించుటకు దేవుని ప్రార్థించుచున్నారు" అని ప్రతిపాదించిరి. వారి కార్యదర్శులగు ... గారు తెలుగులోను, ఉర్దూలోను ఉపన్యసించిరి. బ్యాండుతో సభముగిసెను.

గ్రామ పునర్నిర్మాణము

మొదటిపేజీ తరువాయి

తే మనకుపయోగకరముగా నుండును. ఇటువంటి వృత్తులు, కోళ్లను పెంచుట, ఆవులను నేయుట, పాలవిషయమై ఎద్దులవిషయమై సాకుట, తేనెటీగలను పెంచుట, పట్టు పరిశ్రమలను వృద్ధి చేయుట మున్నగునవి. ఈసందర్భమున రావు బహాదురు డి.యల్. సాహాస్రబుద్ధి వ్యవసాయరసాయనశాస్త్ర నిపుణుడు (పూనా) మాకొసగిన ఉపదేశము ప్రశంసనీయము. వ్యవసాయపు గ్రాజుయేట్లు నిరుద్యోగమునకు గురికావనవసరము లేదు. మనదేశపు భూములను సారవంతముగా చేయుటకు ఆముదములు నువ్వులు మొదలగు మాతెగింజల పండించుట చాలఅవసరము. ప్రతి విద్యార్థియు కళాశాల వదలినతర్వాత ఒకగామమునను స్థాపించుకొన్నచో తనకుదేంతో సహాయపడగలడు. తన జీవితయాత్రకూడ సుఖముగా నడుపగలడు.

ఇంకొక అంశము మితవ్యయపు అలవాటు. గ్రామవాసులలో కలిగించుట. మన వివాహము మొదలగు మత విషయములలో చాలడబ్బు వృథా వ్యయమగుచున్నది. గ్రామాలలో ప్రతి శాఖవారు కమిటీలు యేర్పాటుచేసి యిట్టిదుర్వ్యయములను రూపుమాపు ప్రయత్నములు సల్పవలయునుగాక! ఈసంబంధమున కరాచీలో నూతన పద్ధతిపై జరిగిన వివాహములున్ను మహాత్మ గాంధీ కొమారుడగు దేవదాసు గాంధిగారి వివాహమున్ను మనకు మార్గదర్శకములు. మన తెలంగానలో కీర్తిశేషులైన మ.రా. పింగిలి వెంకటరామారెడ్డి దేశముఖు (ఒడ్డెపల్లి)గారి కుటుంబముల యొక్కవ్యయము లేక జరిగిన వివాహముల విషయము అందరికి తెలిసినదే. ఇదిమనకు ఆదర్శము.

వ్యవసాయపు పెట్టుబడివిషయము రైతులకు తక్కువవడ్డిపై డబ్బుయిచ్చుటకు ప్రతిగ్రామమునకు ఒకసహకార సంఘము స్థాపించవలెను. వీటిని గ్రామసహకార సంఘము (Rural co operative societies) లపద్ధతిపై నడుపవలెను. ఇట్టిసంఘసభ్యులలో మితవ్యయ మలవాటవసరము. ఇదేపద్ధతిపై సహకారవిక్రయ సంఘములు (Cooperative sale societies) మొదలగునవి స్థాపించుటవసరము.

ప్రాముఖ్యత ననుసరించి, తర్వాత నాలోచింపవలసినది గ్రామపారిశుధ్యము. ప్రతిగ్రామమునకు పారిశుధ్యసంఘము (Sanitary board) యేర్పరచవలెను. గ్రామాలలో, వీథులను చెత్త లేకుండచేయుచుట. మనపశువుల పెంట నూతిలో పూడ్చిపెట్టుటకు గ్రామవాసులను ప్రోత్సహించుట మానవ మలమూత్రముల (Human excreta) ఎరువుగా మార్చుటకు తగుప్రయత్నములుసల్పుట, గ్రామనీటివిషయమై గ్రామసమీపములో కంతెలులేని బావులనుత్రవ్వించుట,పశువులనీళ్లు, మేతవిషయమై తగుప్రయత్నించుట, రోగములను వ్యాధులు వ్యాపించునప్పుడు వాటినినిర్మూలించు విషయమై తగుప్రయత్నములు చేయుట మొదలగునవి యీసంఘమువారి విధులైయుండవలెను. ఈసందర్భమున మహాత్మ గాంధిగారు ఒకహరిజన నేవకునికిచేసిన ఉపదేశము జ్ఞాపకమునకు వచ్చుచున్నది. వారుతమ హరిజనయాత్రలో నొకగ్రామములో నొకహరిజన సేవకునిచే అధికడబ్బు వ్యయపరచి స్థాపించబడిన నొక వైద్యశాలకు వెళ్లిరి. దానిలోనుండు మందులు వేలకొలది రోగులకుపచితముగా నివ్వబడుచుండెను. దీనినిజూచి మహాత్మగారు, మన బీదదేశములో మందులవిషయము యింతడబ్బు వ్యయపరచుట అనవసరమనియును క్వినైను (Quinine) వేపనూనెతోటిమోరండో ఔషధము లతప్ప తక్కువనియెక్కువగా ఉపయోగకరము కొనవలనన్ను తెలిపిరి. ఇదేమున్ను పారిశుధ్యము విషయము ఉపయోగించిన చాలలాభకరమగునవి.

ప్రతిగ్రామమునకు లేకప్రతి గ్రామసమూహమునకు (Village union) పంచాయతీసంఘము [illegible]అవసరము. గ్రామనివాసులలో సంవత్సరమునకు కొందరుపాల్యత వహింపగల సభ్యుల నెన్నుకొనవలెను. వీరిద్వారా గ్రామములో పంచాయతులు తీర్మానముచేసి న్యాయ్యమున కవసరము లేకుండ చేయుట.

పైనసూచింపబడినరీతిగా ప్రతిగ్రామములో మూడుసంఘము లుండవలెను. (౧) సహకార సంఘము (౨) పారిశుధ్యసంఘము (౩) పంచాయతీ కమేటీ. కొందరుండింటిని పరిపాలితులనను సరించివొకటిగా చేర్చవచ్చును ఇట్టిగ్రామపునర్నిర్మాణపుపనులవిషయములన్నిటిలో గ్రామాలకు పరస్పరసంబంధ ముండవలెను. ఇట్టిపరస్పరసంబంధము కలిగించుటకును గ్రామసంఘములు చేయుపనుల తనిఖీచేయుటకును, వారికి కార్యనిర్వహణములో, ఆలోచనరూపముగానైనను, లేకద్రవ్యరూపముగానైన లేకవేరెవిధముననైనను సహాయముచేయుటకును తాలూకాబోర్డులు యేర్పరచబడవలెను. ఇదేవిధముగా తాలూకాబోర్డుల కేంద్రసంఘములు జిల్లాలయందుండవలెను. రాష్ట్రీయమొక్క జిల్లాబోర్డుల కవొక్క కేంద్రసంఘము ముఖ్యపట్టణములో నుండవలెను.

వివరింపబడిన ప్రచారములన్నియు జనసామాన్యములో విద్యలేనిది కొనసాగవు. మనభారతదేశములో, ముఖ్యముగా హైద్రాబాదురాష్ట్రములో విద్యావంతులగు పురుషుల సంఖ్యచాలతక్కువ, పురుషులవిద్యయే నిట్లుండ స్త్రీవిద్యవిషయమై అడుగుటవసరము. ఇట్టి పరిస్థితులలో, స్త్రీపురుషభేదములేక నిర్బంధ ప్రారంభవిద్య అచరణలోపెట్టుట చాలఅవసరము. దయామయులగు శ్రీ ప్రభువుగారు తమరజతోత్సవసమయమున ఈఅవసరము పూర్తి చేయుటకువారిని మనఃపూర్వకముగా ప్రార్థించుచున్నారము.

గ్రామపునర్నిర్మాణము తొందరగాకొనసాగవలె వయసుమించినవారికి విద్యాదానమొసంగుటవసరము గ్రామవాసులలోకొందరైనను విద్యావంతులగు యువకులుండగలరు. వీరలుతమ తమగ్రామాదులలో ప్రత్యేకపాఠశాలలు స్థాపించివయసుమించిన జనసామాన్యమును విద్యావంతులగా మార్చవలెను. మనదేశపు యువజనసంఘములు గ్రామాదులలో తమశాఖలు స్థాపించి, వీటిద్వార ఒకఅయిదు సంవత్సరముల ప్రణాళిక (a 5 year plan) రూపమున విద్యావ్యాప్తికై ప్రచారముసల్పి, అంధకారమునున్న అజ్ఞానమునున్న మనదేశమునుంచి వెడలగొట్టెదరుగాక! ఈసందర్భమున నిజాంరాష్ట్రీయ దతుప్రాంధ్ర మహాసభచే వంగీకరింపబడిన ఏకసంవత్సరప్రణాళిక (One year plan) యితర సంఘములకు మార్గదర్శకము. విద్యార్థులు, తమ సెలవుల, జపానుదేశపు సోదరులను ఆదర్శముగా చేసుకొని. సెలవుదినములలో విద్యావ్యాప్తి ప్రయత్నములు సల్పుట.నాదు మాతృభూమికి చేయవలసిన ప్రథమసేవ.

ఆంధ్రులకు

౭౦ లక్షల నిజాం రాష్ట్రాంధ్రుల అభివృద్ధికి ముఖ్యసాధనము గోలకొండ పత్రికా పోషణము.

గోలకొండపత్రిక

GOLKONDA PATRIKA

HYDERABAD-DECCAN

The First Telugu Bi-Weekly in Andhra Desa and the only Telugu Newspaper for H.E.H. The Nizams Dominions.

వర్తకులకు

మీ వర్తకవృద్ధికి సాధనము? గోలకొండ పత్రికలో ప్రకటనము.

Vol. 10. | **Thursday 30—1—1936** | **No. 73**

స్టాలిన్-రష్యానియంత

వ్యాసకర్త
కొండపాక కనకయ్యగారు

మొన్న ౨౧ జనవరినాడు మన భారతదేశములో మద్రాసుమున్నగు పట్టణములలో కార్మికులును, కార్మికనాయకులమని తలచు సోషలిస్టులును రష్యానియంతయగు స్టాలిన్‌గారి ౫౭వ వార్షికోత్సవదినమును జరిపియుండిరి. ఈసందర్భమున ఆవీరుని గుణవిశేషములను తెలిసికొనుటకు, ఈవ్యాసము కొంత యుపయోగించగలదు.

రష్యాదేశపు డిక్టేటరగు స్టాలిన్ నామము యెల్లరకు సుపరిచితము; పలువురు అతని పటమును సైతము జూచియుందురు. అతనొక ప్రతాపశాలి, అతని ప్రతాపచర్యల విన్నవారు స్టాలిన్ ఆడంబరుడనియు, మానియనియు, స్వార్థపరుడనియు తలంచుచుందురు. కాని దోస్తు మహమ్మద్‌ఖాను అతనిని దర్శించి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. నేను మొదటిసారి స్టాలినును దర్శించితిని; నుశూచికముచే నతని ముఖమండలముపై మచ్చలుగలవని వినియుంటిని. అట్టివేమియును గానరాలేదు. అతడు తనభార్యనొకగదిలోనుంచి తాళము వేయునని వినుచుండెడివాడను. మరియు రష్యా చక్రవర్తియగు జారుయొక్క సువర్ణ పాత్రములలో భోజనము చేయునని యభిప్రాయ పడియుంటిని. కాని అస్సలువిషయమేమన అతడు పట్టణము బయట నిరుపుర పుత్రులతోసహా నొక సాధారణ గృహములో నివసించును. ఆఫీసునకు సకాలమునకు బోవును. అతనిజీవితమును జూడ దీనత్వము బోధపడును. కొన్ని సమయములందు మాత్రము కూలివాండ్రవలె జీవితమునకు గావలసిన వినోదములందు బాల్గొనును. పలువురు మిత్రులలో గూర్చుండి ఆటబాటలలో కాలము గడుపును.

నేనతనిని దర్శింపబోయి అతని దర్శనమునకై అంత తీవ్రప్రయత్న మేమియును జేయకముందే అతడు నన్ను లోనికి బిలిచెను. అతని సంభాషణ నిరాడంబరము. భయాశలేదు. స్వార్థపరత్వ అహంకారము నతడెరుంగడు. అంతటి ఐశ్వర్యము, ప్రతిభావిశేషము గలవాడయ్యును తన్నుతాను మరచియుండినటుల దోచదు. శత్రువుల నెదుర్కొనుచు, ఉద్యమమునందు సఫల మనోరథుండగునపుడు లోలోన తృప్తినొందునో లేదో తెలియదు.”

సాహసము, కృషి, స్టాలిన్‌యందుగల ఉత్తమోత్తమగుణములు. అంతియగాక, ఓపిక సహనశక్తి చేతనే సంకల్పముల నన్నింటిని బడసెను. ఇతడు పక్షపాతము నెరుంగడు. ఇతని మానససాగరతరంగము లెప్పుడు అల్లకల్లోలమునను ఆతురపడుట నెరుంగడు. చేపట్టినది చేసితీరవలయునని యతని మతము. జనసామాన్యమునకు గావలిసిన సౌకర్యములన్ని నతనికి గావలసియున్నను. అట్టి సౌకర్యము లన్నియు నతనిచే త్రోసిపుచ్చబడినవి. రాజకీయము లతని పెంకెను ధీరునిగా జేసినవి. ఏబదిఅయిదు సంవత్సరముల క్రితము అతనిని ఒకేతలంపు పీడించుచుండెను. అట్టితలంపునకై అతడు తన యౌవనమును, ఆరోగ్యమును, వేయేల జీవితమును ధారబోసెను. ఒక అపూర్వ పరిపాలనా స్థాపనకై ఉద్యమించుచుండెను. స్వతంత్ర రాజకీయములలో ప్రాముఖ్యత గలిగియుండవలయునని అతడు అభిప్రాయపడెను.

స్టాలిన్ బీదజనులను జిద్దుటకు ప్రయత్నించెను. పరిపాలనా శాసనములు బీదలకుపకరించుటకు సలిపినకృషి యంతింతగాదు. క్రీ.శ. ౧౯౦౦లో భగవంతుడు ప్రసాదించిన సకలైశ్వర్యములను త్రోసిపుచ్చెను. అతడే రష్యాలోని యొక సామ్యవాదియగుటకు నిశ్చయించియుండ ఆనంద విలాసమని తోచెడి గృహమును, స్వార్థపరత్వమును ప్రబోధించుధనము నతడు లక్ష్యపెట్టునా? ప్రప్రథమము అతడు సామ్యవాదిగా లేకపోయెను. ఇతనితండ్రి యొకకర్షకుడు. కుమారుడు మతగురువుగా వలయునని తండ్రి యభిలాష. కాలపరిస్థితుల ననుసరించి స్టాలిన్ నూతనోద్యమమునకై యవతరించినటుల బోధపడెను. పుత్రుని పాఠశాలకు బంపెను. పనిపాటలలో మగ్నుడయ్యెను. కాని పుత్రుడు చదువునకు స్వస్తిజెప్పి బయలుదేరెను. విద్యావిహీనులను తల్లిదండ్రులు స్టాలిన్‌యూహల నేమియును గ్రహింపకుండిరి. లెనిన్ యొక పత్రికా ప్రకటనము ప్రారంభించెను. ఈపత్రికను జదివి స్టాలిను తనసాధారణ విద్య నభివృద్ధిజేసికొనెను. గనులలో పనిచేయు కూలివారు, పాలేరు, చర్మపు కర్మాగారములందలి కూలివాండ్రనిన తెనిమ కెంతయో ప్రీతి. అష్టకష్టములుపడి పొట్టనింపుకొనుచున్న స్టాలిన్ పత్రికను ప్రకటించుటంతకంటె యాశ్చర్యము. చూచుచుండగనే ముఖ్యుడయ్యెను. జారు చక్రవర్తి రక్షకభటశాఖ యితని నెంతయు వెన్నంటెను. లెనిన్ కల్పిత గడ్డముధరించి సంచరించినను ౨౮ త్సరముల ప్రాయమునుండి ౨౮ సంవత్సరములలో ౬ సార్లు కారాగార శిక్ష ననుభవించెను. అస్సలు రష్యాదేశములో నవతరించిన లెనిన్, స్టాలిన్, ట్రాట్స్కీ, వీరలే దేశసేవకై జీవితము నెచ్చింపబూనిరి. ట్రాట్స్కీకి చివరకు దేశాంతరవాస శిక్ష విధింపబడ స్టాలిన్ యొకడే మిగిలెను.

స్టాలిన్‌ను దర్శించిన దోస్తు మహమ్మదుగారు యిట్లు వ్రాయుచున్నారు: “నేనతనితో స్వేచ్ఛగా సంభాషించితిని. గంటన్నరవరకు ఏ ఆటంకమును లేక సంభాషింపగలనని అతడు నుడివెను. నా ప్రశ్నలకన్నింటికి స్టాలిన్ సరియైన ప్రత్యుత్తరము లిచ్చుచుండెను. సంభాషణయందు విచక్షణము, గాంభీర్యము, శాంతము గోచరము. ప్రతి విషయమునుగూర్చి మాటలాడునపుడు తేకులు పయితము అతనికి జ్ఞాపకముండినవి.

తదనంతరము నేనుకొన్ని ప్రశ్నలనడిగితిని. అన్నిటికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. తర్వాత అతడు జనరలు కర్ నైస్కీనుగూర్చి ముచ్చటించెను. కర్ నైస్కీ లెనిన్‌గ్రేడుపై దండెత్త స్టాలిన్ యతనిని బంధించెననియు, సైన్యశాసనము ననుసరించి అతనిని వధించుటయైనను, కారాగారమందుంచుటయైనను జేయవలసి యుండెననియు. కాని అతని ప్రమాణముగొని అతనిని విముక్తునిజేసెననియు, అట్లుచేయుట ప్రమాదమని తర్వాత గ్రహించెననియు వచించెను. అంత మీపరిపాలనా విధానము బహుచిత్రముగనున్నదనియు, కత్తిబలమునకు భయపడి జనులు లోబడియుండుటగదాయనియు ప్రశ్నింప “మీ అభిప్రాయమును కొంత మార్చుకొనవలసి యుండును. ప్రజా సామాన్యమెన్నడును కత్తిబలమునకు లోబడియుండలేదు. ఉండదు. ఒక కత్తిబలము చేతనే పదునాల్గు సంవత్సరములవరకు పరిపాలించుట దుర్లభము. యితరప్రాంతములందేమైనచో సాధ్యము గావచ్చును. ఇచ్చట కూలివాండ్రు శతాబ్దమునుండి గొప్పగొప్ప తిరుగుబాటులలో బాల్గొనియున్నారు. వారు కేవలము కత్తిబలమునకు వెరతురనుట ప్రమాదము.” అని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. అంతనేను మరియొక ప్రశ్న లేవనెత్తి మీరు అదృష్టము, దురదృష్టము, ఆనేపదములను విశ్వసించెదరా! అన, కొంతగంభీరముగ “వీనినిగూర్చి నేనేమియు అభిప్రాయమీయజాలను. అదృష్టము-దురదృష్టము నిందించుట నిరర్థకమని యూహించుచున్నాను” అని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. “మీరుకొన్ని సమయములందు చెప్పరాని యిక్కట్టుల పాలైతిరి. దేశాంతరశిక్షను ననుభవించితిరి; యుద్ధభూమి నెదుర్కొనియుందురు; తిరుగుబాటులలో పాల్గొనియుందురు. ఇట్టి విపత్పరంపరలయందు జయముగాంచుట అదృష్టము వలననేగదా!” అని అడిగితిని. అందులకతడు “కాదండీ! దీనిని అదృష్టమనకుడు. అదృష్టప్రశంస కలిచర్చ నేను సఫలమనోరథుండగుటకు తదితర కారణములుగలవు. అదృష్టముచే విశ్వసించియుండినయెడల నేడు వేరొకరు ఈ కుర్చీపై కూర్చుండియుండెడివారలు.” అని అనెను.

కాలమహిమ. ఈశ్వరసంకల్పమెవ్వరు నెరుంగజాలరు. అత్యంత వైభవముతో రష్యాదేశమును పాలించురాజు ఏదుర్గములో నివసించుచుండెనో, నేడు అదుర్గములోనే ఒక కర్షకపుత్రుడు కూర్చుండి విఖ్యాతిగడించుట చిత్రముకాదా!

సర్ అక్బర్‌గారి బ్రాడ్‌కాస్టు ఉపన్యాసము

౨౨వ తేది సాయంకాలము సర్ అక్బర్ హైదరిగారు రేడియోలో చక్రవర్తిగారి మరణముపట్ల విషాదమును తెలుపు ఉపన్యాసము నొకదానినొసగిరి. ఉపన్యాసము మొదటవారు చక్రవర్తిగారు వారిరాజ్యమును చాలవివేకముతో అనేక కష్టములను దాటింపజేసిరనియు, వారి మరణమునకై హిందూదేశమంత మరియే సామ్రాజ్య భాగముగాని దుఃఖించదనియు, చక్రవర్తిగారు యిండియాలో ప్రజల యెడలను సంస్థానాధిపతుల యెడలను తమ బాధ్యతలను బాగా నిర్వహించిరనియు, తాము [సర్ అక్బరు] మ.ఘ.వ. నిజాం ప్రభువుగారి ప్రతినిధిగ రౌండుటేబిలు కాన్ఫరెన్సుకు లండనుకు పోయినపుడు చక్రవర్తిగారు చాల ఆదరించిరనియు, నిజాం ప్రభువుగారుకూడ చక్రవర్తిగారి నటులే ప్రేమించెడివారనియు చెప్పి యిట్లనిరి. “వారి జీవితమంతయు తమ రాజ్యసేవయందే వినియోగించబడెను. వారిదేశములో రాజుకు నిర్బంధము లెక్కువ. అందువలన రాజు చేయవలసినవిధులను నెరవేర్చుట చాల కష్టమగును. అట్టిదేశములో హిజ్ మెజెస్టీ చక్రవర్తిగారు అన్ని కట్టుబాట్లకులోబడి తమవిధులను నెరవేర్చి తమదేశములోను, వెలుపలను అభివృద్ధికారకముగను క్రమపద్ధతిమీదను జరుగునట్లు తమ పలుకుబడిని వినియోగించిరి.”

అని చెప్పి అట్టివారి మరణసమయమున దుఃఖమగ్నులైన రాణిగారికిని, యువరాజుగారికిని వారి కుటుంబమునకును ఓదార్పులు పంపుట ధర్మమని సర్ అక్బర్‌గారు ముగించిరి.

భారతదేశములో

ప్రిన్సుఆఫ్‌వేల్సుగారు ౮వ యెడ్వర్డుగా భారతదేశ చక్రవర్తియైరని ఢిల్లీలో జనవరి ౨౨వ తేదినాడే సాయంకాలము వైస్రాయి మింగ్డనుగారు ప్రకటించిరి. ఆదేరోజు కలకత్తాలో షెరీఫుగారును, బొంబాయిలో షెరీఫుగారును ఇట్లే యిండియాలోని యితరరాష్ట్రములలో ప్రభుత్వ కార్యదర్శులును ప్రకటనలను చదివి

ఐర్లెండుమూగతనము

కాని ఐర్లెండు దేశములో యీప్రకటన చదువబడలేదు. దక్షిణ ఆఫ్రికాలో ప్రకటన చదువబడుచుండగ ఒకరు అచోటినుండి లేచి వెళ్లిరి.

Printed and Published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Powe Press, Hyderabad. Editor K. Balakrishna Reddy